

25.03.2021

Asia/6

§ 54

Liikenneliikelaitoksen lausunto kaupunginhallitukselle valtuustoa- loitteesta koskien ilmastohaitallisesta ulkomainonnasta vapaata kaupunkitilaa

Pöydälle

HEL 2021-001525 T 00 00 03

Lausunto

Johtokunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Pöydällepanoehdotus: Leo Stranius

Esittelijä

vs. yksikön johtaja
Ari Päivärinta

Lisätiedot

Maija Sarpo, laatu- ja ympäristöpäällikkö, puhelin: 310 34865
maija.sarpo(a)hel.fi
Reino Aittomäki, palveluasiantuntija, puhelin: 310 35550
reino.aittomaki(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Liikenneliikelaitoksen johtokunta antaa seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle valtuustoa-
loitteesta:

Liikenneliikelaitos (HKL) on eri vuokrasopimuksilla vuokrannut metroasemien, liikennevälineiden ja pysäkkikatosten mainospaikkoja JC-Decaux Finland Oy:lle. HKL:n ja JCDecaux:n välinen pysäkkikatosten sopimus on voimassa vähintään vuoden 2037 loppuun asti ja muut mainossopimukset ovat voimassa vuoden 2024 loppuun asti. Nykyisissä mainossopimuksissa on mainonnan rajoituksia, jotka koskevat ”lakisääteisten ja hallinnollisten määräysten vastaisia, yleistä paheksuntaa herättäviä tai julkisen liikenteen vastaisia mainoksia”. Mainonnassa tulee ottaa huomioon myös muun muassa Mainonnan eettisen neuvoston ratkaisut.

Hankintalainsäädäntö asettaa rajoituksia sopimusmuutoksille sopimuskauden aikana. Lisäksi sopimuksia ei voida yksipuolisesti muuttaa, vaan muutoksista, joilla asetettaisiin mainosoperaattorille mainonnan

sisältöä koskevia rajoituksia, olisi päästävä yhteisymmärrykseen mainosoperaattorin kanssa.

HKL on sitoutunut Helsingin kaupunkistrategian linjauksiin, että Helsingin kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Lisäksi tavoitteena on kestävä liikunnan kulkumuoto-osuuden kasvattaminen ja siten liikunnan ilmastovaikutusten minimointi. HKL näkee kannatettavana näiden tavoitteiden edistämisen myös sen alihankkija- ja asiakasverkostossa mahdollisuuksien mukaan.

HKL:n näkemyksen mukaan mahdollisuuksia ilmastonäkökulmien huomioimiseen voidaan arvioida seuraavissa mainossopimusten kilpailutuksissa. Ilmastohaitallisen mainonnan määrittely tarkasti ja yksiselitteisesti on kuitenkin haastavaa ja todennäköisesti aiheuttaisi vaikeita tulkintatilanteita tiettyjen tuotteiden, palvelujen tai toimialojen kohdalla. Mikäli rajoituksia jossain muodossa asetettaisiin, ne eivät saisi olla tarpeettoman laajoja ja ne tulisi voida määrittellä niin selkeiksi, että sopimuskumppani pystyy huomioimaan rajoitukset ja sopimuksen toteutumista pystytään valvomaan. Lisäksi on huomattava, etteivät esitetyn kaltaiset mainonnan rajoitukset perustu mainosalalla noudatettaviin ohjeisiin ja sääntelyyn. Tulevissa kilpailutuksissa mainosoperaattoreita voidaan kuitenkin pyrkiä ohjaamaan ympäristöystävällisempään suuntaan muillakin kuin mainonnan sisältöön liittyvillä rajoituksilla, esimerkiksi asettamalla tarjouskilpailussa mainoslaitteiden energiankulutukseen liittyviä tai muita vastaavanlaisia laatukriteereitä.

Esittelijän perustelut

Valtuustoaloite

Valtuutettu Mai Kivelä ja 14 muuta valtuutettua ovat tehneet 3.2.2021 seuraavan valtuustoaloitteen:

"Helsingin kaupungin tulisi alkaa rajoittaa Helsingin kaupungin vuokraamalla ulkomainontapaikoilla tapahtuvaa ilmastohaitallisten tuotteiden mainontaa ja markkinointia. Helsingin kaupunki on merkittävä mainospaikkojen vuokraaja koko Suomen tasolla.

Helsingin kaupunki on sitoutunut ilmastokriisin vastaiseen taisteluun. Toimet menettävät merkitystään, kun kaupunki samanaikaisesti vuokraa ulkomainontapaikkoja markkinoinnille, jolla pyritään lisäämään ilmastohaitallisten tuotteiden ja palveluiden kuluttamista. Näin kaupunki hyväksyy kuluttajavalintojen voimakkaan ohjaamisen ilmastolle haitallisen kuluttamisen suuntaan.

Helsingin kaupungin tulee tehdä ilmastotekoja myös kaupunkilaisten kulutuskäyttäytymisen osalta. Kaupunki ei voi pakottaa kaupunkilaisia

kuluttamaan ilmastoystävällisellä tavalla, mutta se voi lopettaa kaupunkilaisten ohjaamisen ilmastohaitallisten tuotteiden, kuten lentomatkalun, lihatuotteiden ja suoraan fossiiliteollisuuteen liittyvien tuotteiden, kuluttamiseen.

Jotta kulutuskäyttäytyminen muuttuisi, on kaupungin tehtävä kansalaisten ilmastoystävällisistä valinnoista helppoja. On selvää, että jatkuva ilmastohaitallisten tuotteiden ja palveluiden mainostaminen ulkomainonnalla on omiaan heikentämään kuluttajien mahdollisuuksia tehdä ilmastoystävällisiä valintoja. Kuluttajavalintojen vähentäminen pelkällä valistuksella on vain paikoin tehokasta, etenkin, jos samaan aikaan kuluttajille syötetään toisenlaista viestiä.

Kaupungin ei tule edistää mainospaikoillaan markkinointia, joka houkuttelee ilmastohaitallisten tuotteiden yhä kasvavaan kulutukseen. Samoin olisi tärkeää tarkastella, kuinka paljon Helsingin kaupungin tiloja on ylipäätään käytettävä mainostamiseen. Ulkomainonta on erityisen ongelmallista siksi, että helsinkiläinen ei voi välttyä näkemästä ulkomainontaa. Julkisten tilojen tulisi olla vapaita kaikesta sellaisesta sisällöstä, joka aktiivisesti ohjaa kaupunkilaisia ilmastolle haitallisiin toimiin.

Ulkomainontalaitteille on asetettu ulkonäöllisiä ja teknisiä standardeja. Lisäksi osa kaupungista on jo nyt rajattu mainonnan ulkopuolelle (esimerkiksi arvokkaat rakennukset ja hautausmaat). Mainontaa myös yleisellä tasolla rajaavat jo tällä hetkellä tietyt eettiset periaatteet. Ilmastohaitallisuus on perusteltu kriteeri mainonnan rajoittamiseen Helsingin kaupungin vuokraamilla mainospaikoilla. Joulukuussa 2020 Amsterdamin valtuusto hyväksyi mietinnön, jossa päätettiin selvittää lentomatkalun ja fossiiliteollisuuden mainonnan rajoittamista kaupungissa. Ulkomainonnan sisällöllisiä rajoituksia on asetettu lisäksi muun muassa Pariisissa ja ulkomainonta on kielletty kokonaan esimerkiksi Sao Paolossa.

Helsingin kaupungin tulisi muuttaa ulkomainosyrytysten kanssa tekemäänsä vuokrasopimusta siten, että sopimusehdot kieltävät mainospaikkojen käyttämisen ilmastohaitalliseen ulkomainontaan. Sama muutos tulisi tehdä kaikkien Helsingin kaupungin määräysvallassa olevien organisaatioiden vuokrasopimuksiin, mikäli nämä vuokraavat tilaa ulkomainosyhtiöille. Asiaa tulee edistää myös niissä yhteyksissä, joissa kaupunki vaikuttaa ja joissa ulkomainontaa on sijoitettuna kuten HKL.

Edellä olevan perusteella me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että kaupunki selvittää keinot kieltää ilmastohaitallinen ulkomainonta Helsingissä."

Lausuntopyyntö

25.03.2021

Asia/6

Kaupunginkanslia on pyytänyt HKL:n johtokuntaa antamaan kaupunginhallitukselle lausunnon aloitteesta 6.4.2021 mennessä.

Esittelijä

yksikön johtaja
Karoliina Rajakallio

Lisätiedot

Maija Sarpo, laatu- ja ympäristöpäällikkö, puhelin: 310 34865
maija.sarpo(a)hel.fi
Reino Aittomäki, palveluasiantuntija, puhelin: 310 35550
reino.aittomaki(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano